

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор з наукової роботи
Національного університету
«Львівська політехніка»

проф. Іван ДЕМИДОВ
05 2025 р.

Висновок

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Організаційно-правові засади партисипації в місцевому самоврядуванні України»
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
(галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування)**

Романа Юшука

міжкафедрального наукового семінару Національного університету «Львівська політехніка»

1. Актуальність теми. В умовах українського державотворення вагоме місце в публічному управлінні займає місцеве самоврядування. На думку дослідників, політиків і практиків стан відносин між суб'єктами публічного управління – державою, територіальною громадою та громадянським суспільством – свідчить про те, що реформа децентралізації державного управління позитивно вплинула на дотримання основних принципів демократичного управління – паритетності, компетентності, прозорості, повсюдності, субсидіарності. Взаємодія означених суб'єктів управління характеризується синергетичним ефектом в усіх сферах державно-владних відносин. Відбуваються позитивні зрушення в діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, неурядових (громадських) інституцій у формуванні та розвитку нових суспільних відносин. Особливо значущими у цьому процесі, на думку експертів, є результат діяльності органів місцевого самоврядування. Вони вийшли з-під залежності місцевих органів виконавчої влади, отримали можливість повною мірою реалізувати свою родову функцію – організація життєдіяльності на місцевому рівні.

Відчутно зросла роль місцевого самоврядування й у контексті управлінської функції громадянського суспільства. Зокрема, діяльність органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації стала більш самостійною щодо реалізації державної політики у сфері розвитку територій. Домінантними у формуванні, прийнятті та реалізації управлінських рішень щодо організації життєдіяльності на місцевому рівні стали потреби та суспільні інтереси громади. Названі позитивні зміни дають підстави сприймати їх сприятливою передумовою подальшого розвитку та ефективного здійснення самоврядування загалом як системного суспільного явища.

Водночас результати досліджень науковців, досвід практиків вказують на те, що попри позитивні зміни, що відбулися в державно-владних відносинах, місцеве самоврядування не стало ще самодостатнім системним явищем в частині організаційно-правового функціонування та соціально-економічного змісту, не відповідає повною мірою очікуванням суспільства. Можна виокремити кілька причин нормативного, організаційного, інституційного штибу, що зменшують поступальний розвиток місцевого самоврядування. У роботі йдеться про партисипацію як форму активної участі громадян в організації життєдіяльності на місцевому рівні.

Питання партисипації у місцевому самоврядуванні під різними кутами й за різними напрямками вивчала і продовжує вивчати низка українських та іноземних науковців, політиків і практиків. Результати цих досліджень свідчать про те, що реформа децентралізації державного управління, яка за низки суб'єктивних та об'єктивних причин залишилась не завершеною, пригальмувала в Україні процес розвитку місцевого

самоврядування загалом й у частині впровадження засад партисипації зокрема. На сьогодні у галузі знань та практиці публічного управління, зокрема у сфері місцевого самоврядування, актуальними є такі питання, як: співвідношення представницької та партисипаторної демократії у місцевому самоврядуванні; компетенційний баланс у реформах децентралізації влад; реалізація принципів відкритості та прозорості у діяльності органів публічної влади тощо. Дослідження розвитку організаційних форм участі у місцевому самоврядуванні потребує ґрунтовного аналізу інструментів участі, їх нормативно-правового та фінансового забезпечення, вивчення зарубіжного досвіду та можливостей їх впровадження у вітчизняну практику місцевого самоврядування тощо.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дослідження проведено в межах науково-дослідної роботи Навчально-наукового інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» за темою: «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (ДР № 0124U000016), в межах якої автором запропоновано в контексті розвитку територіальних громад взяти до уваги досвід організаційно-правових основ партисипації в системах публічного управління країн ЄС, зокрема щодо таких рівнів участі громадян як інформація, консультація, діалог та партнерство; таких форм участі як імперативні та консультативні; передумов та особливостей правового поля, за якими у країнах ЄС сформована розгалужена система міжнародних та європейських стандартів громадської участі у процесах прийняття рішень (акт про використання результатів дисертаційної роботи від 24.04.2025 р.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, викладені в роботі, отримані автором особисто. Особистий внесок дисертанта у наукових працях, опублікованих у співавторстві, зазначено в переліку публікацій за темою дисертації. Зокрема дисертантом у науковій праці, яка була опублікована у співавторстві, проведено аналіз тенденцій розвитку партисипації у місцевому самоврядуванні України; дослідження правової основи поняття «територіальної громади» як суб'єкта партисипації у місцевому самоврядуванні; узагальнення основних принципів співіснування громади та місцевого самоврядування; аналіз основних проблем партисипації та основних форм громадської участі в місцевому самоврядуванні.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є достовірними та обґрунтованими, оскільки вони підтверджуються фактичними даними, добре узгоджуються з теоретичними положеннями та перевірені в ході розробки рекомендацій. Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень, отриманих результатів, висновків та сформованих рекомендацій підтверджується використанням автором загальнонаукових методів дослідження.

У дисертаційній роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що дозволило забезпечити вивчення проблеми та отримання достовірних висновків і результатів. Науково-теоретичну і методологічну основу дослідження становлять принципи, прийоми та сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, які зумовлюють досягнення визначеної мети та поставлених завдань дисертації.

Зокрема, використано такі методи: *історичний* – для аналізу історичних передумов, тенденцій формування нормативно-правових та організаційно-функціональних засад здійснення партисипації у місцевому самоврядуванні; *аналітичний і теоретико-концептуальний методи* – для аналізу теоретико-методологічних, організаційно-правових та функціональних засад партисипації у місцевому самоврядуванні; *порівняльний* – для виявлення, узагальнення підходів та перспектив впровадження партисипації у місцевому самоврядуванні України; *системний* – для систематизації елементів партисипації у місцевому самоврядуванні; *структурно-функціональний* – для аналізу організаційного та процесуального забезпечення процесів виконання функцій самоврядування у публічному управлінні; *метод аналогії* – для розроблення категорійного апарату дослідження на основі міждисциплінарності категорійних ознак предмету дослідження; *абстрактно-логічний метод* – для здійснення теоретичних узагальнень і формування висновків досліджень; *прогностичний метод* – для визначення перспектив застосування партисипації у місцевому самоврядуванні; *процесний аналіз* – для дослідження процесів, пов'язаних з партисипацією у місцевому самоврядуванні.

Інформаційною базою дисертаційного дослідження були законодавчі та нормативно-правові акти України та міжнародної спільноти, наукові праці вітчизняних та закордонних авторів, офіційні інтернет-ресурси, результати власних емпіричних досліджень.

5. Ступінь основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Наукова новизна отриманих результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання щодо обґрунтування організаційно-правових засад партисипації та впровадження їх у місцеве самоврядування України. Зокрема, в дисертаційному дослідженні:

вперше:

- розроблено інноваційні підходи впровадження організаційно-правових засад партисипації у місцеве самоврядування України, які полягають у сукупності форм народовладдя та громадської участі в управлінні на місцевому рівні шляхом реалізації Концепції електронної участі та організаційних форм партисипації, а саме місцевого референдуму, загальних зборів громадян, громадських слухань, внесення місцевої ініціативи на розгляд органу місцевого самоврядування, ініціювання створення органів самоорганізації населення та інших форм за допомогою інноваційних інструментів партисипації;

удосконалено:

- методологічну основу розвитку партисипації через використання оцінювання партисипаторної активності громадян у місцевому самоврядуванні за показниками електронної участі, зокрема за індексами EGDI, EPI, LOSI;

- організаційно-функціональні форми партисипації в місцевому самоврядуванні в Україні в у контексті ініціювання, організації, здійснення місцевого референдуму громадою на базовому рівні адміністративно-територіального устрою країни – в межах територіальної громади та врегулювання основ застосування електронних петицій;

отримали подальший розвиток:

- перспективні форми партисипації в місцевому самоврядуванні України через впровадження е-партисипації та партисипаторного бюджетування, зокрема через застосування трьох компонентів електронної участі: електронної інформації, електронної консультації, електронного прийняття рішень; через розроблення Положення про партисипаторний бюджет та процедурних питань;

- практичні рекомендації щодо впровадження партисипації в місцевому самоврядуванні України, зокрема щодо застосування: інноваційних інструментів

партисипації, основних критеріїв та підвимірів електронної участі, способів взаємодії між громадянами та урядом, використання цифрових технологій, застосування методологічного підходу щодо розробки передумов партисипації, а саме: мети партисипації, результату партисипації, методології партисипації;

– узагальнення правових основ партисипації в системах публічного управління країн ЄС, а саме: щодо рівнів участі громадян, як-от інформація, консультація, діалог та партнерство, та форм участі, як-от імперативні та консультативні, передумов та особливостей правового поля, за якими у країнах ЄС сформована розгалужена система міжнародних та європейських стандартів громадської участі у процесах прийняття рішень. Зокрема, узагальнено організаційно-структурні основи партисипації у Республіці Польща, її законодавчу базу, яка формує принципи та ініціативи партисипації, принципи відкритого врядування польських муніципалітетів.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Ющук Р. В. Роль партисипаторної демократії у розвитку партисипації у місцевому самоврядуванні: зарубіжний досвід. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. № 37. С. 235–241. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5240-2023.37.42>.
2. Ющук Р. В. Проблеми здійснення партисипації в місцевому самоврядуванні: організаційно-правові аспекти. *Інвестиції : практика та досвід*. 2024. № 12. С. 247–251. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.247>.
3. Ющук Р. Тенденції розвитку організаційних форм партисипації в місцевому самоврядуванні. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2024. № 8. С. 157–164. DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2024-8-157-164>.
4. Ющук Р. В. Перспективи розвитку електронної участі громадян як форми партисипації у місцевому самоврядуванні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 255–258. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.255>.

6.2. Публікація у іноземному періодичному науковому виданні

5. Yushchuk R., & Zabolotnya, V. Development of participation in local government of Ukraine: administrative and legal relations. *Public Administration and Law Review*. 2024. Iss. 2 (18). P. 12–20. DOI: <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2024-2-12-20>.

(Особистий внесок автора: аналіз тенденцій розвитку партисипації у місцевому самоврядуванні України; дослідження правової основи поняття «територіальної громади» як суб'єкта партисипації у місцевому самоврядуванні; узагальнення основних принципів співіснування громади та місцевого самоврядування; аналіз основних проблем партисипації та основних форм громадської участі в місцевому самоврядуванні).

Внесок Заболотньої В.: аналіз розвитку партисипації від основ демократії до впровадження в національне законодавство України на сучасному етапі; співвідношення сутності партисипації до поняття «партисипаторної демократії», яке є інноваційним поняттям та є змішаною формою прямої та представницької демократії; розкриття поняття партисипаторної демократії як основи розвитку партисипації у місцевому самоврядуванні України).

6.3. Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Ющук Р. В. Залучення громадян до вирішення питань місцевого значення. *Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні* : матер. наук.-

практ. конф. (19 квітня 2024 р., Львів). Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2024. С. 272–282. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2024/pages/27385/iadu-19042024-0905.pdf>.

7. Ющук Р. Проблеми дослідження партисипації як форми приватно-партнерської участі громадян в електронному врядуванні. *Development of science in the conditions of deepening European integration processes* : матеріали XXVIII Міжнар. наук.-практ. конф. 15–17 липня 2024 р., Рим, Італія. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2024/06/DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-IN-THE-CONDITIONS-OF-DEEPENING-EUROPEAN-INTEGRATION-PROCESSES.pdf>.

8. Ющук Р. Проблематика публічно-приватного партнерства як партисипації громадськості у публічному управлінні. *Perspectives of contemporary science: theory and practice* : proc. of the 6th Intern. sci. and practical conf. July 22–24, 2024. Lviv, Ukraine. 2024. P. 597–602. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/08/PERSPECTIVES-OF-CONTEMPORARY-SCIENCE-THEORY-AND-PRACTICE-22-24.7.24.pdf>.

9. Ющук Р. Громадське врядування як пряма форма партисипації громади у місцевому самоврядуванні. *Peculiarities of the organization of human activity in the environment* : матеріали XXXIII Міжнар. наук.-практ. конф. Paris, France. P. 165–168. URL: <https://eu-conf.com/events/peculiarities-of-the-organization-of-human-activity-in-the-environment>.

10. Ющук Р. В. The impact of participatory democracy on the development of human resource competencies in public administration: security, protection, risks. *Current means of training young people and developing their abilities* : the I Intern. sci. and practical conf., January 06–08 2025, Munich, Germany. 2025. P. 266–268. URL: <https://eu-conf.com/en/events/current-means-of-training-young-people-and-developing-their-abilities>.

11. Ющук Р. В. Оцінка ООН рівня електронного урядування: глобальний та безпековий вимір. *Technologies for improving old methods, theories and hypotheses* : the 1st Intern. sci. and practical conf. January 07–10 2025, Sofia, Bulgaria. 2025. P. 349–351. URL: <https://isg-konf.com/technologies-for-improving-old-methods-theories-and-hypotheses>

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

Основні ідеї, положення та результати дисертаційного дослідження автор доповідав та брав участь в обговоренні на конференціях, семінарах та інших науково-комунікативних заходах: Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні (19 квітня 2024 р., м. Львів), *Development of science in the conditions of deepening European integration processes*» (15-17 липня 2024 р., Рим, Італія), *Perspectives of contemporary science: theory and practice* (July 22-24, 2024, Lviv, Ukraine), *Peculiarities of the organization of human activity in the environment* (August 19-21, 2024, Paris, France), *Current means of training young people and developing their abilities* (January 06-08, 2025, Munich, Germany), *Technologies for improving old methods, theories and hypotheses* (January 07-10, 2025, Sofia, Bulgaria).

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Основні положення і результати дисертації використовуються в освітньому процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисциплін «Публічна служба та антикорупційна політика» та «Політика європейської інтеграції» (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 *Публічне управління та адміністрування*).

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що окремі положення, висновки, результати дисертаційного дослідження можуть бути спрямовані на підвищення рівня залученості громадян до процесів місцевого самоврядування.

Наукові положення дисертації можуть бути використані у розробленні практичних рекомендацій щодо механізмів здійснення місцевого самоврядування, громадської участі, партисипаторного бюджетування та загалом розвитку партисипаторної демократії.

Крім того, наукові положення дисертації можуть бути використані у науково-дослідницьких роботах, що виконуються у сфері місцевого самоврядування та загалом публічного управління.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у роботі Волинської обласної ради (довідка № 2040/51/2-24 від 24.12.2024), Ковельської районної військової адміністрації (довідка № 3542/22/2-24 від 27.12.2024), Рівненської сільської ради (довідка № 1011/06.32/2-24), Ковельської районної ради Волинської області (довідка № 06/03.09/2-25 від 11.01.2025).

Теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну та практичне значення результатів, отримані автором особисто.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертаційна робота Ющука Романа Васильовича на тему «Організаційно-правові засади партисипації в місцевому самоврядуванні України» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дисертаційна робота за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

11. З урахуванням зазначеного, на міжкафедральному науковому семінарі Національного університету «Львівська політехніка» ухвалили:

11.1. Дисертація Ющука Романа Васильовича на тему «Організаційно-правові засади партисипації в місцевому самоврядуванні України» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання, яке полягає в обґрунтуванні організаційно-правових засад партисипації в місцевому самоврядуванні України та розробленні інноваційних підходів впровадження партисипації в місцевому самоврядуванні, що має важливе значення для галузі знань 28 *Публічне управління та адміністрування*.

11.2. Основні наукові положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, логічні, послідовні, аргументовані, достовірні, достатньо обґрунтовані. Дисертація характеризується єдністю змісту.

11.3. У 11-ти наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 4 опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в іноземному періодичному науковому виданні, 6 матеріалів тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

11.4. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами).

11.5. Дисертація є результатом самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, копіювання, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

11.6. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Юшука Романа Васильовича дисертація «Організаційно-правові засади партисипації в місцевому самоврядуванні України» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за	-	18 (вісімнадцять)
проти	-	немає
утримались	-	немає

Головуючий на
міжкафедральному науковому
семінарі,
д.е.н., професор,
професор регіонального та місцевого
розвитку

Євген МАТВІШИН

Рецензенти:

к.н.держ.упр., доцент,
заступник директора ІАДУ з науково-
педагогічної роботи

Тарас КИЦАК

к.н.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного врядування

Діана ЗАЯЦЬ

Відповідальний
в ІАДУ за атестацію PhD,
доктор філософії, доцент,
доцент кафедри адміністративного та
фінансового менеджменту

Юрій ДЗЮРАХ

"15" травня 2025 р.
